

Datum

3 maart 2023

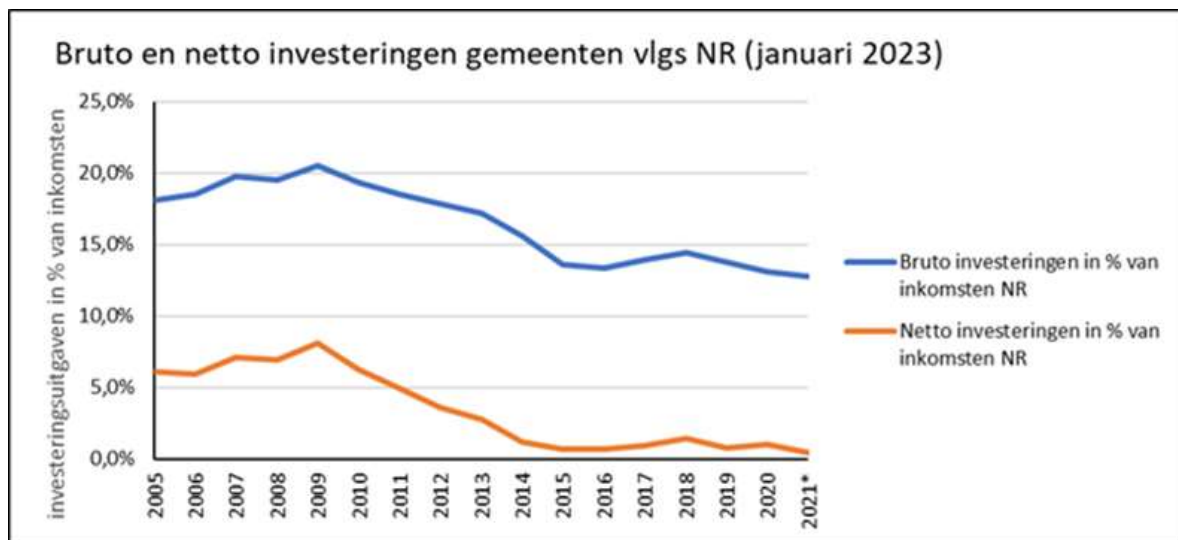
Onderwerp

Inbreng VNG CD Eurogroep/Ecofinraad 9 maart

Geachte woordvoerders Financiën,

U spreekt op 9 maart met de minister van Financiën over de agenda van de EcoFinraad van 14 maart aanstaande. De Nederlandse Gemeenten steunen het voornemen van de Europese Commissie om de regels van het Stabielteit en Groei Pact (genaamd de herziening van de economische governance) te herzien. Met name omdat daarmee de norm voor de middellange termijn doelstelling vervalt.

De ruimte onder deze norm pakte behoorlijk strenger uit dan de 3% norm voor het EMU-tekort van het Europese verdrag zelf, en zette het rijk er toe aan na de financiële crisis 2009 en de daarop volgende overheidsschuldencrisis zeer ingrijpend te bezuinigen. Daarbij werden de overdrachten aan gemeenten harder geraakt dan de eigen rijksuitgaven. Het niveau van de publieke investeringen van gemeenten is daardoor ingezakt en sindsdien niet meer opgeveerd, zoals te zien is in onderstaande grafiek.

Ook ontstaat met het afschaffen van de norm voor de middellange termijn doelstelling meer ruimte voor het toedelen een EMU-tekortruimte aan gemeenten, provincies en waterschappen. Voordat deze norm werd ingevoerd, bedroeg deze EMU-tekortruimte voor de gemeenten, provincies en waterschappen tezamen een vast percentage van 0,5% bbp.

Waar wringt de schoen: netto-uitgavenplafond

Gemeenten pleiten echter voor een uitzondering voor de uitgaven van de lokale overheden van de nieuwe definitie voor netto uitgaven uit de voorstellen van de Europese Commissie. De voorgestelde nieuwe regels voor het Stabielteit en Groei Pact (SGP) stellen meerjarig een plafond voor deze netto uitgaven in om de hoogte van de overheidsschuld van de lidstaten te beheersen.

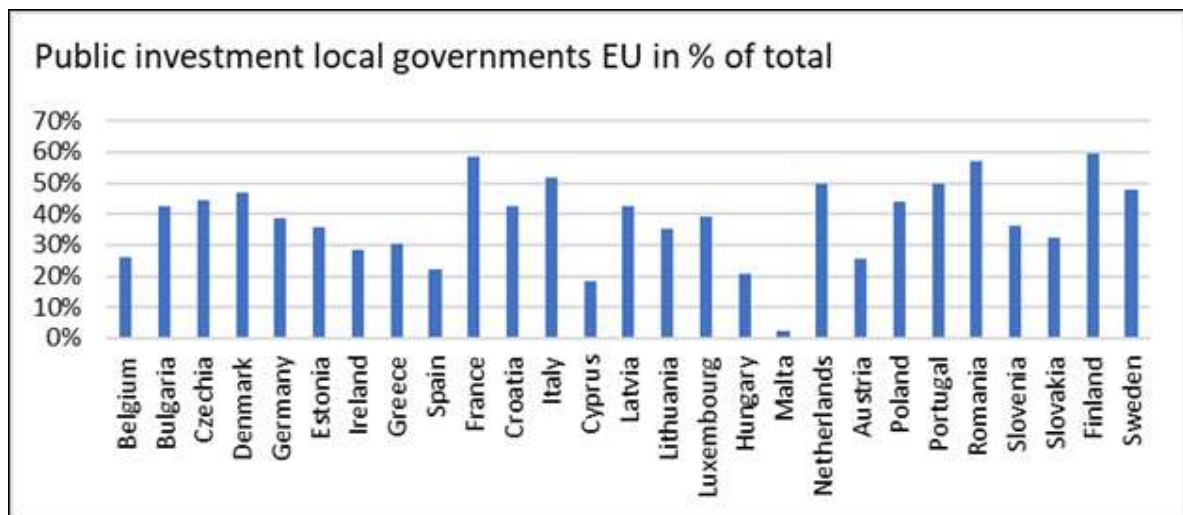
De sector lokale overheden omvat in Nederland naast gemeenten ook de provincies en waterschappen. De schuld van de sector gemeenten en van de sector lokale overheid als geheel was en is in vergelijking met die van de rijksoverheid altijd laag en daarmee prudent. De huidige 3% norm voor het EMU-tekort, de 60% norm voor de EMU-schuld en de nationale begrotingsregels inclusief toezicht-regiem in bijvoorbeeld de gemeentewet waarborgen meer dan genoeg een beheerste schuldontwikkeling bij de Nederlandse lokale overheden.

De ruimte onder de netto-uitgavenplafonds moet worden verdeeld tussen de verschillende overheidslagen. In tijden dat de rijksoverheid dan de broekriem moet aanhalen, heeft het rijk de natuurlijke neiging te weinig ruimte voor netto uitgaven aan lokale overheden toe te delen. Dit zal wederom de publieke investeringen van gemeenten verdrücken. Een dergelijke norm voor de netto uitgaven voor meerdere overheidslagen gedraagt zich in de budgettaire winter als een deken. Als de een hem naar zich toe trekt voor meer warmte, ligt de ander in de kou.

Daarnaast is het concept netto-uitgaven voor lokale overheden met hun baten lastenstelsel een wereldvreemd concept. Het vier jaar vooruit ramen van de netto uitgaven en het vervolgens monitoren ervan zal daarom niet alleen hoofdbreken vragen, maar ook onnodige administratieve bij gemeenten, provincies en waterschappen veroorzaken.

Zonder gemeenten uit van de netto-uitgaven

Wij staan in dit pleidooi overigens niet alleen. De CEMR heeft namens alle Europese lokale overheden dit pleidooi overgebracht aan de Europese Commissie. Ook in de andere lidstaten heeft dit probleem van verdringing van publieke investeringen door lokale overheden gespeeld. Vergeet niet dat de publieke investeringen van lokale overheden in Europa 49% van de totale publieke investeringen bedragen. Zie hieronder de aandelen van de investeringen van de lokale overheden van de EU-lidstaten.

De terugval van deze publieke investeringen heeft dan ook grote consequenties voor zowel de Europese als nationale beleidsagenda's op bijvoorbeeld het gebied van de energietransitie en in Nederland bijvoorbeeld de woningbouw. De schulden van de lokale overheden waren en zijn in alle lidstaten prudent. De sector lokale overheid van Frankrijk heeft de hoogste schuld en die bedraagt 89% van de inkomsten. Ter vergelijking, de schuld van de totale Nederlandse overheid bedraagt 119% van de inkomsten (zie bijlage brief CEMR). De schuld van de Nederlandse overheid ligt ruim onder het 60% bbp schuldplafond van het Europese Verdrag.

De koepel van alle Europese lokale overheden heeft dit pleidooi bij de Europese Commissie gehouden, maar het helpt als dit geluid ook door de ministers van Financiën in de EcoFinraad wordt ingebracht. De reden dat wij uw Kamer nu benaderen met dit knelpunt, is dat het ministerie van Financiën in een eerder stadium niet ontvankelijk is geweest voor ons betoog om bij de Europese Commissie er voor te pleiten de uitgaven van gemeenten, provincies en waterschappen uit te zonderen van de definitie van de netto uitgaven voor de uitgavenplafonds. Wij zien met een dergelijke uitzondering geen problemen ontstaan ook in wetstechnisch opzicht niet. Wat dit laatste betreft is het niets anders dan de uitzondering in de voorstellen van de Europese Commissie van de rente-uitgaven van de definitie voor de netto uitgaven van het aangepaste SGP.

Actie is nodig

Samengevat vragen wij u om de minister op het hart te drukken zich bij de komende EcoFinraad al hard te maken voor het uitsluiten van de uitgaven van lokale overheden van de definitie voor de netto uitgaven en de voorgestelde plafonds. Op deze Raad worden namelijk de contouren bepaald die de Commissie zal gebruiken voor het formuleren van haar concrete wetsvoorstellen.

Deze concrete wetsvoorstellen worden na het akkoord in de komende ECOFIN eind maart of in april verwacht. De daarop volgende onderhandelingen in Raad en het Europees Parlement zullen waarschijnlijk onder tijdsdruk plaatsvinden. Men wil de regels al voor het begrotingsjaar 2024 laten gelden, omdat dan het toezicht op de naleving weer van kracht wordt. Daarom richten we ons nu op u.

Bijgevoegd vindt u de brief inclusief bijlage die de CEMR in februari aan de Europese Commissie heeft gestuurd.